Fra Hug de Rocaberti - Gloria d'amor

Autor:
Data de publicació: 13-07-2016

Rialc
Rao 149.2, 149.2a, 149.2b, 149.2c, 149.2d, 149.2e, 149.2f, 149.2g, 149.2h, 149.2i, 149.2j

Fra Hug de Rocabertí

1 De tot delit privat e de ’lagria,
2 ple de tristor, enuig e pençament,
3 ab dolor gran, me retrobi un dia
4 dins una vall d’arbres, tan dolorosa,
5 esmaginant la dolor que sentia,
6 la pensa trob, e la mort desigosa.
7 Trist no sce dir l’antrar de ma ventura,
8 tant era ple de tristor mon entendre;
9 lo dret rapos negua ser ma factura.
10 Era ’n lo temps quant potestat divina
11 crea·ls delits que demostra natura
12 e an amar Cupido mes s’enclina.
13 Flames d’amor Citarea lançava
14 d’un estrany foch qui dins amor se creha,
15 cremant tan fort que remey no trobava.
16 Pirrus, Nero e los altres cruels,
17 vent mon turment, dolor gran los venia;
18 de pietat se obrien los cels.
19 Esparança, qui neix de cos’incerta
20 veriejant, en l’espirit no troba,
21 fugint de mi, sa natural offerta.
22 L’enteniment qui tal dolor sentia,
23 novell desig lo prengue d’altra forma,
24 pusque raho, fugint d’ell, se partia.
25 despartant me, Febo se declinava;
26 decahiment son moviment prenia,
27 e l’espirit fosca nit reduptava.
28 Volti los hulls al cel com oratori,
29 dient als deus, Apollo e Mercuri:
30 «Vullau en mi operar ajutori.
31 De dolors tres jo pas aspre turment:
32 gran desfavor e poch voler d’aymia,
33 pahis estrany dins agra pensament».
34 Totes ensemps eran per turmentar
35 sens pietat, pero vench a la fi

la desfavor qui volch totes sobrar,
fent me comptar a cascu qui no sent
alguna part de mes folles amors
per lo cami de mon trist pensament.
Si com l’agro, sentint mal temps venir,
fugint se met als arbres per rapos,
naffrat d’amor, jo trist comanse dir
dins lo cansat pensament doloros:
«Amor qui ve d’un natural suspir,
del lach del cor perteix son nodriment,
mort m’a sens mort, e morint puch guarir.
de nov’amor nova dolor sentia;
d’estrany turment remey [e]strany sercava;
vers ne dictat d’amor fer no podia.
La voluntat aquesta dolor mena.
Gran es lo dan quant lo remey no troba.
Res no m’es cert sino de major pena.
Semblant dolor me fa viure ’n turment;
de sos affanys, enuigs e pensaments
pusch jo parlar entre la demes gent.
Dolen s’alguns de dolor que no senten,
altres, sentint l’esser, dolre no·s poden;
molts son qui tot ho senten e no menten.
L’anima sent dins lo cors es perduda,
cridant la mort ab veu tan dolorosa,
com fa la mar per dos vents combatuda.
Trist, [e]sparant lo be que desig veura,
lo foch m’encen ab grans flames la pença.
Qui tal no sent ma dolor no pot creura.
Si com lo temps, qui ve ab tal fortuna
que dels arbres les fulles se n’aporta,
no tot justat, mes una apres una;
ne pren a mi per sentir major pena:
d’un petit dan crexent, en pus alt munta;
una dolor un’altra pus fort mena.
per ço pusch dir que sent pus fort tristura
que Piramus, quant Tisbe no trobave
pres de la font, de Nino sepultura.
E de mon dan amor no·s vol complanyer,
e mort no creu son poder sia pena.
Ingrat voler me fa d’amor molt planyer.
Dolor fon gran del troya Rey Priam,
e gran dolor quant senti Rey Artus;
d’una jo call qui vench al par’Adam.
Tant com es pus la dolor mes divina,
es lo turment a la carn, pus [e]stable
e per semblant major dolor inclina.
Es lo turment en la fortuna ’stava,
e sols la carn semblant dolor sentia.
Fortunal be dins fortuna s’encava.
Mes l’espirit, qui sent dolor sens terme
per foch d’amor qui en les venas crema,
volent guarir, la mort fallint referma.
Quant me record de la trista Diana,
e Dido veig ab dolor tan astranya,
perdre jo tem la gloria mundana;
mes cogitant lur amor, sent bonança.
E per un vent amor les relexave
perdent ne so que yacte desavança!
Lurs sechs desigs, primer de tal partida,

amor e grat en un bell temps sentiren;
ab tal amor fon lur vida finida.
Donchs, Venere, hon es la tua menta
de pietat? Hon son les tues flames
del cubert foch qui los amants turmenta?
Hon son los dons e delits que affermes,
secrets d'amor als amants qui·t servexen?
Dones turments e de tristor enfermes.
Quanta dolor! Quanta sentia pena!
Quanta tristor jo sent en mon trist viure!
Vulles, Amor, als meus dans fer esmena,
e per ramey de ma trista complanta
ab dolç suspir sercare lo teu regne.
Ver es en part que·l perill me n'espanta,
mes lo desig de jo Cupido veure
tot altre dan me gir'en alagria,
sol que d'amor Venus me volgues creure.
E demostrant part del mal que jo sent,
suplicar l'e inclin lo seu entendre
en lo desig del amat pensament.
Car sens ama[r] tot mon treball es pena,
e, vivintmuyr, e mort dara 'mor terme,
com per lo jorn la nit pert la serena.
E pus leyalmon dan pore mostrar,
forçadament ella sera forçada
venir o dar, e mon mal remeyar.
Car segons trob e·l bon Senec'ha dit,
amor d'amor s'apagua 'b son semblant,
e, al amant qui 'ura leyal servit».
Volti m'apres a un crit [e]scoltant.

Delliberat lo dessus dit,
del jorn passat fon miga nit,
e, donat fi al pensament,
desig m'a pres de 'lleujament.
Anant arribi doloros
pres d'un castell fort delitos,
que sol d'aquell en lo mirar
me parech bell e singular.
La porta 'b rexas per lo vis
mostra tenir pont levadis,
per que mirant me conduhi
prop del castell com mes pogui.
En un moment jo senti flors
d'amors en diverses odors,
de tant delit en lo sentir
que fuy entorn de esmortir.
Tots los delits m'aparagueren
del mon [tots] junts, tant plasents eren.
Novell desig sobra tant mi
que, acostat a 'quell, toqui
al portal tant [qu' a mi] paria
que algu ser no y devia.
Pero vehent en mi sobrar
penas d'amor, torni tochar,
pensant algun dintre hagues
qui de mon dan guarir sabes;
e pus no era venturos
fos algun tant porfidios,
per tal que del mal que senti

155 defitable ve[r]s jo la fi.

156 No passa temps, estant axi
157 viu respondre veu femeni,
158 que a mon grat e bell parer
159 james trobi tant gran plaher,
160 en veu dient fort dolçament:
161 «Qui tocha ’b tal atraviment
162 en la força e gran poder
163 d’Amor, pus no y es son voler?
164 lo pensament qui es sens mi,
165 amor james no·l reculli».
166 Torbat jo trist del que hoy,
167 resposta tomar no pogui;
168 ans resti quasi molt torbat,
169 no menys d’ome qu’es arrepat,
170 pero qui·s veu hon vist no s’es
171 al principi esta repres.
172 ab tant cridi, lo seny cansat
173 per lo turment: «de pietat!».

174 Axi estant meravellat,
175 essent me jo quasi tornat,
176 lo portal viu voltant ubert,
177 d’on salti prest d’aquell desert,
178 alegre tot de mon pensar,
179 cuydant me dins pogues intrar;
180 mes fom deffes, a maravella,
181 per la part de una donzella
182 qui en la porta fon saltada,
183 deffanent [ne] a mi l’entrada,
184 vestida d[e] un negre drap,
185 los cabells longs, sens res al cap;
186 ab deu entorxes be cremants
187 de sa color portants infants,
188 [e] mils cantant, a mon avis,
189 que [no] angels de Paradis
190 una canço de dol e plors
191 qui·m paragues del «angoxos».
192 Apres alçar decontinent
193 viu jo lo pont, qui fon d’argent,
194 per lo qual s’i ha d[e] intrar,
195 ne ja passar ne retornar.
196 De que jo, vist l’aculliment
197 qual ella·m feu decontinent,
198 lexe finar «cuer doloros»,
199 qui es la fi del «angoxos»,
200 e acabat ells de cantar,
201 jo comensi trist de parlar,
202 luny de delit e de conort,
203 com lo qui veu son mal a tort.

204 Donzell’al trist qui per amor es mort,
205 dolor es gran; voler lo pus matar
206 feu de vos ley? Quin seria·l deport?
207 vostra dolor qui us volia doblar?
208 Tant es lo dan que sent per crueltat
209 que ja del tot publich ma gran follia.
210 Com sou gentil, usau de cortesia,
211 pus contra vos no pens haver errat,

212 tant mon desig es passar, si pogues,
213 sino que trob per vos cami deffes.

214 Si res he fet que jo fer no degues,
215 a vos no ve semblant falta conexer.
216 Jo contradich qui d'amor se vol pexer
217 indignament, e no per just proces.
218 Eleu lo pas per hon passen a 'mor;
219 fas ho per cells qui toquen a la porta,
220 puys retornan ab la voluntat torta,
221 dient pigor del que diu gran traydor.
222 Perque tornau ab los millors apendre,
223 Amor no·s deu de pensament offendre.

224 Donzella, jo no vinch trist per rependre
225 lo fet per vos, com nobla cosa sia;
226 ans mon voler aquell be es deffendre
227 per on lur mal culpable no seria.
228 Ver es que jo toqui d'alt en la porta,
229 e me·n torni, no pas per ell maldir,
230 mas per mirar e suaument sentir
231 ja si algu a mi fera resposta.
232 Amor es grat nudrit de fantesia;
233 mor per desdeny de bruta companyia.

234 Cell es abte qui·s pren la cortesia
235 en aquell punt qu'amor deffallir pot,
236 raho prenent seny natural per guia,
237 no relaxant l'anar per nagun vot.
238 Si dan algu, amich, costa vos era,
239 seria·m greu; pero no y puch als fer,
240 pus tots usau de un barat saber,
241 que no sabeu qu'es amor vertadera.
242 Si tant gentil fosseu con Absalon,
243 es de mester virtuts d'Agamenon.

244 En punt me veig d'aquell noble Jeson
245 qui 'n la plaja de Frigia 'riba,
246 per cas estrany no pensant Laumendon
247 enuig prengues, qui rey era troyha.
248 A donzella! si ma fort desventura
249 aporta mi en estranya partida,
250 causa del mal es pena qu'he sentida
251 d'aquell amor qui tocha sens mesura.
252 Si amor es al amador ingrat,
253 pochs adorar iran sa dehitat.

254 Tal vol parlar d'amor sa potestat
255 que per james hague sa conaxença;
256 e per ço, quant en lur mal no dispença,
257 van se clamant de sa gran crueltat.
258 Amor es tal que james no consent
259 fallir qui vol en el leyalment viure;
260 de gran turment al bon amant desliure,
261 vengut lo temps d'amoros compliment.
262 qui ans del temps d'amor desiga pau,
263 li·n pren com cell qui per alt muntar cau.

264 Dama gentil, qui·s vulla vos siau,
265 lo vostre gest de gran maner'apar;

per ço en mi sent un maravellar
si com la nit, quant per la lum decau.
Que us ha mogut fer me tant trista festa?
car yo mort so, si amor me denegua;
mon [e]spirit en mig de la mar negua.
Als ben volents ne farau apres festa.
Si ya per vos remey no puch sentir,
donchs vostre nom, si us plau, me vullau dir.

Vostre ’spirit de piedo[r]s suspir
en res de mi maravella no senta.
Venus, sabent la causa qui us turmenta,
mana que jo a vos degues exir,
fent vos d’amor una semblant valença,
demostrant vos la sua dreta via,
dant vos primer no del tot alagria
lo meu nom es dels amants Conaxença.
Perque veniu a mi, mostrar vos he
amor qui us tol ço que natura te.

No·m fuy girat que jo senti,
alegres cants, d’on jo resti
maravellat,
e reguardant viu ser tornat
lo pont en son primer estat
quant vist l’avia.
E ab novella alagria
lo cant fina sa melodia,
e prestament
pertiren tost visiblament
com uns auçells ab un gran vent.
No pot durar
lur vista ne ells remirar
. . .
que lo voler
me rellava part del saber,
com dos desigs en un poder
son differents:
tots acorren als pensaments
may senten alleaujaments
en la lur via.
E furtant temps per alagria,
dins lo castell me mes la guia,
e sens anar
dins no gran temps me feu mostrar
un palau bell, molt singular
e ben obrat.
ell tot desi era cayrat
e d’istories grans pintat,
fetes de ’tzur,
E d’or massis e d’argent pur
era lo d’alt fins baix al mur
del solament.
Per que passam decontinent
en un altre que·l pensament
te per senyor
e lo secret que per amor
ve a sentir bon amador.
Foren tanchats.
E los meus desigs despertats

d’uns semblants dans desconortats.
Volent passar,
l’imatge lo feu returar
de la virtut qui·l dan doblar
fa ’l amador.
Conaxensa ab gran ardor
dix: «Volta vers hon es amor
segurament».
E girat, fom decontinent
pres d’un jardi bell e luent
e clarajant,
devant lo qual jo viu plorant
moltes dones, qui suspirant
lensaven crits
de dol tant fort que·ls espirits
jo presumi que depertits
fossen per mort,
maldient la lur cruel sort
e fortuna qui ’n tal acort
los feu pensar.
Jo vent los axi congoxar,
molt prop vingui trist d’espantar
de lur turment,
e la causa del accident
plague fort a mon pensament
que jo sabes.
Conaxensa, sens dir li[s] res,
vent qu’estave jo tot repres,
dix sens cridar:
«Citarea los fa passar
aquest turment perque ’n amar
foren cruels.
Car la ley vol que ’b l[o]s infels
servada sia com als fels
lur egualtat.
A Deu desplau la crueltat
mes que no tot altre peccat
que[·s] pugue fer.
Los que tu veus, tot lur voler
es estat no de satisfer
lurs amadors;
ans [s]en paga de lurs amors
lis donaran cruels dolors
sens pietat,
e los serveys han oblidat
que lurs amants han praticat
per lur amor.
Per ço ara lo deu d’amor
los fa penar ab gran dolor
e passio,
perque senten punicio
de lur mala intencio
en qu’han viscut».
Jo respongui: «Si Deus m’ajut,
lur dol m’a tant fort combatut
l’enteniment,
que[·s] pas dolor de lur jovent
que perderen tant follament
sens ver delit,
e sobre·l dan lur espirit

384 penar axi lo jorn e nit
385 me par molt fort».
386 Estant axi senti conort
387 qu'i[·l] fon vengut, e ab acort
388 viu les callar.
389 E jo comensi·m d'acostar,
390 e viu una d'elles [parlar],
391 dient axi,
392 e fonch la Dama San[s] Marci,
393 ab veu e gest de gran musarda:

394 «Si moy [ou] autre vos reguarde,
395 les ulls son fayts por reguarder.
396 Ge n'i pris poynt c'autre m'en guarde;
397 qui sen[t]e mal s'en deyt guarder».

398 Acabat [ya] son bell parler,
399 Paulina dressa son voler
400 e per cantar avant passa,
401 mes Emilia lo y veda.
402 Vist lur debat, entram callant
403 en lo jardi ab bell semblant
404 e discret seny.
405 Si com la mar, quant te un leny
406 e per vent fortunal l'estreny,
407 tants son los crits
408 que no senten les mans e dits:
409 axi me·n pren que·ls [e]spirits
410 tengui tapats,
411 dels sons e cants enfalagats.
412 Mes quant ells foren retornats
413 en lur esser,
414 jo contempli ab gran plaher
415 en coses tals que mon saber
416 no bast'en dir.
417 Si com Sant Pau qui no poch dir
418 los grans secrets, no poch sentir,
419 sent arrapat:
420 axi me·n pres que fuy torbat
421 d'amor, perdent la libertat
422 E [tot] l'entendre,
423 que be no pogui [jo] compendre;
424 mas del que jo pogui retendre,
425 ho descriure
426 per altr'estil com mils sabre.

427 Quant jo fuy dins en lo jardi, mire
428 e dins aquell viu coses ten insignes
429 que per ser tals algunes callare.
430 Com l'espirit, quant d'aquest mon perteix
431 e·s troba d'alt en gloria divina,
432 tots los delits d'aquest mon avorreix;
433 n'a pres a mi, qui desige no viure
434 sol que restar en lo jardi pogues.
435 Molts grans sacrets trist jo no bast escriure
436 ell era gran e lo temps qui l'augmenta.
437 E los meus prechs acceptats d'una part
438 per hon amor los amadors contenta.
439 De tota part era molt singular;
440 al entorn d'ell eran grans gessemins

441 entrellessats de un novell ligar.
442 Tant com ne viu la claror me·n segava,
443 l’altre cubert, perque ’si res ne parle.
444 Per sobres be ma pensa veriava:
445 los miradors eran nov’alagria;
446 los pensaments plassa gran demostraven.
447 Lo fruyt e·l gust gran delit acrexia.
448 Les rames jo que viu eren nuoses,
449 verdes, que·l foch ab gran trigua cremave,
450 altres de sech cramant molt doloroses.
451 E si per temps alagria portaven,
452 aquest delit no conegut don era,
453 los apetits l’enteniment segaven.
454 Havien fruyt, d’un esguard qui·n prenia
455 era d’affanys, enuyts e pensaments
456 ple a la fi d’un’aspre malaltia.
457 Sico·l malalt les coses avorreix
458 qui dant salut, ell ama les nocives;
459 amoros cor sol apetit regeix.
460 D’aquell primer al segon atorgar
461 vench nostre dir, e per lo terç entrant
462 molt clarament jo pogui reguardar
463 un ceptre gran de foch molt triumphal,
464 mig lo jardi, d’una vera semblança.
465 No prou segur per l’acte natural,
466 de sobre fi de voluntats, paria
467 jo veur’amor e Cupido ab l’arch,
468 de Venus nuu als brasso[r]s que dormia
469 d’un gran repos; jo viu son neximent,
470 vengut de grat, nudrit, fantesiant,
471 senyor fent se de molta folla gent.
472 Tot entorn d’ell eren fulles e flors
473 qui de Venus lur neximent prenien,
474 totes ensemps e diverses colors.
475 Unes eren Pietat sens mesura,
476 altres Deport de ’legre pensament,
477 altres Esguard d’amorosa figura,
478 altres Suspirs, Gracia e Bellesa.
479 Unes eren Rialles desdenyoses,
480 altres Volers prenent d’amor abtesa.
481 Altres ne viu, per desig inclinades,
482 dissimulant moviments de amor,
483 ab form’e gest no d’amar apartades.
484 Las mirant viu, prop, sa reyal cadira,
485 per ord’estar tres dones molt insignes,
486 totes volent ço que d’amor no·s mira.
487 Eren nuhes, del mon foragitades,
488 que si mes temps hi returassen viure,
489 de final mort no foren [e]scapades.
490 Lur naximent fon ans que la de Sem.
491 E cantaven ab veu melodiosa:
492 Dona nobis semper, Amor, pacem.
493 Passam avant, no per loch de ruhina,
494 e vem gran gent que·m par se delitaven,
495 Lohant Amor e sa virtut divina.
496 Aqui jo viu escoltant no suspir,
497 ne plant ne dol ne tristor ne turment,
498 mas viu amor turmentar sens martir.
499 Los uns cantant e los altres densaven,
500 de novells cants e d’estranyes guiscardes;

ab tals delits los demes festejaven.
Feyen un joch qui a la fi se gira,
com per lo vent l’arena pres marina.
Senti grans cants d’amor, e no pas d’ira.
Tots offerint a ’mor lur dreta ma,
de temps en temps voler antaniment:
Ço’[r]s [e]spirit que natura lis da.
Musica gran de ministrers sentia,
Contres, acorts, uquets no discordants.
E per millor veure que·lls no podia,
perque pensi que cosa fon delit,
Enclini·l cap fins que·m dix Conaxença:
«Qu’esta pensant ton novell [e]spirit?»
Jo retornant la testa esmarrida:
«Mestressa, las! que gent es la que veig?
Que lur delit me par tot’altra vida».
«Los que tu veus son los qu’Amor delita,
glorifficant en lur eternal viure;
plant ne turment en lur cor no habita.
Aquests prenent tot lur final deport,
es lur delit en un ten gran extrem
que no·ls par ser d’amor altre pus fort.
D’ells no perteix la mes misericordia;
justicia, veig, d’amor no·ls desempara.
Passa avant e torna ’n ta memoria».
E jo passant apres una gran cinta
de torengers, arbres molt delitosos,
semblança tal de carmesina tinta,
viu dins un temps tan estranya crescuda
d’enamorats que james me pensara
a ’mor n’agues una tal part venguda.
E reture·m, que cosa no dubti,
e conagui, segons legit havia,
alguns d’aquells que Amor no falli.
Entre los quals lo bell Paris jo viu,
e Elena per qui tant mal vingue
al rey Priam, segons Dares escriu.
Com un roser acabat de florir,
semblant jo viu la reyna Amazona,
que a la mort se vengue offerir
ab noble gest e reyal continent,
ab ella ’nsemps moltes dones donzelles:
que sol per si era cosa ’ccellent,
no per amor del poder que portava:
sol les virtuts de tant accellent rey,
sol l’espirit d’ella molt lo forçava.
Girant me trist al so d’un gran turment,
jo viu Jason, qui Madey’oblida
e fon ingrat, d’amor desconaxent,
desfavorit, cridant: «Perdo, Amor!»
un temps plorant e altre sospirave.
Apres cridant dix ab aspre dolor:

«Be deu penar l’amador,
que ramey no li·s deu donar,
pus es amat per amor
e s’aymia vol lexar».

Jo vent Jason son mal tant veriar,
mire l’un poch, apres tire avant

per no al trist sa passio doblar,
pensant en mi lo turment e dolor
que·ls desleyals en delit d'amor passen.
Mirant fuy prop d'una gran resplandor,
hon viu estar Acchilles en la flama
d'amor tant fort com lo sol qui·s demostre
en lo bell temps, si boyra no l'enrama.
Tant com es pus la voluntat perfeta,
amor ancen pus fort al amador.
Senti d'amor piadosa constreta,
E retornant parlar jo comenci:
«Lo teu delit, Acchilles, me conforta
dels grans treballs que d'amor jo passi.
Mes dins lo temps del delitos suspir,
lahon ne com tu conaguisit amor
per lo qual sents complir lo teu desir?».
Ell me respos: «Mirant la sapultura
d'Ector, jo fuy d'amor tant sobrepres
que del record en mi no hagui cura.
Jo per esguard d'aquella Polixena
lexi honor per qui 'n Troya vengui,
tant gran e fort d'amor jo senti pena.
Burlat jo fuy al temple que venia;
amor e mort en un temps conegui.
No·m digues pus, que mes no·t respondria».
E jo callant volti per una 'strada
un viu en mig un'ampla fossa torta,
que del mirar l'anima fon turbada.
Dins ella viu a Briseyda, molt trista,
tot'a cavall sobre un Minotauro,
nuha, cruel, e d'espantabla vista.
E al entorn los Centauros venien,
molt ben armats de veri e segetes,
tals quals abans al mon viure solien,
tirant li fort sens pietat alguna,
tant que son cors de crespi ressemblave,
los uns justats, altre[s] un'apres una.
Jo trist mirant un ten aspre turment,
tant de amor com de novell misteri
pres gran [e]spant lo meu trist pensament.
«Digues a mi, jo·t prech, mestressa mia»,
jo comensi per voler esser cert,
«d'aquest'amor tant pobra d'alagria».
Ella respos: «Ley imperial dona
que tot peccat pena mereix sostendre;
merit es just e per virtut ressona.
Ingratitud compren en si tot vici:
no don'a Deu ni a gent son degut,
perque l'ingrat cau en extrem suplici.
Briseyda fonch en amor veriabla,
prompta 'n amar, e mils en desconexer;
mar o panell al vent no 's tant mutabla.
Tots los ingrats dolor gran d'amor tasten.
No es amor si viltat s'i comporta.
Ingratitud son vermens qui la guasten.
Amor no·s pot sens ficcio compendre,
car neix de loch e part incomprensible;
sol praticant ne pot cascu apendre».
Digui jo: «Donchs, totes les veriables,
desconaxents, estaran en tal pena?».

619 Ella·m respos: «Hoc, e pus [e]spantables.
620 Ira d'amor, pus leyaltat lexaren,
621 los dara loch de tenebres estatge,
622 penant tostemps, pus a tants enganaren».
623 De crit en crit venguem, en alagria
624 de molts amants virtuosos en vida,
625 que dins amor gosar feu companyia.
626 Cerca un flum tals delits jo mirave,
627 gran com lo Po, perque jo m'aturi
628 veure·l secret qui d'amor [e]spirave.
629 E viu entr'ells Ulixes e Fileno,
630 Dido, Mando, e Pando e Fulgenci,
631 Diomedes; d'amor jo trobi 'Leno.
632 Estranys delits e gloria sentien;
633 diversament Amor los delitave.
634 Apres ne viu molts altres qui·n venien.
635 Conaxença dix: «Guard'aquella 'stela
636 que sobre tots aquells amants clareja.
637 Irena es». Cert jo volti la cella,
638 e 'n son delit per gran temps contempli.
639 Senti dolor com parlar no y gosave,
640 tant pel delit com pel turment de mi.
641 Essent despert del pensar que pensava,
642 venir jo viu ombres, d'omens paria,
643 en nombre tal que·l comptar me·n tirave.
644 De gran estat paria tot lur esser;
645 unes planyents, altres cantants venien.
646 Jo m'aturi per lurs actes conexer.
647 Quant foren prop, digui: «La mia guia,
648 es de seguir ço que pensar me força?».
649 Ella entes ço que jo dir volia.
650 «No·ls digues res si primer ells no·t forsen.
651 Menys pots errar en callar que no dir.
652 Fes los honor, que noble gent se mostren».
653 Junts tots ensemps per via cortesana,
654 Inclini·ls ulls a les baxes juntures,
655 e tot lo cors ab pensa fort humana.
656 Lo primer d'ells mostrave gran sumptura;
657 mirant a mi conech tot mon desig,
658 d'on tot cortes me dix, lexant tristura:
659 «Home qui mir en loch sens final terme,
660 qual potestat d'amor vol consentir
661 tu ser aci sens mort? Raho m'enf[erme]».
662 Jo qui·l parlar total raho·m fugia,
663 quasi voltant, regordant Conaxença,
664 ella qui may falli a qui devia
665 promptament dix: «Amor, la qual transforma
666 los bons amants segons vosaltres sou,
667 consent aquest si'entrat en tal forma.
668 Ell aturar eternal no y poria,
669 car lo finit infinit no·s pot fenyer.
670 Ell veura 'Mor, apres tindra sa via.
671 Per contentar part del seu pensament,
672 molt te suplich demostres tu qui eres,
673 recitant ell d'amor ton estament».
674 Com lo malalt ans de parlar suspira
675 per alleujar part de sa gran dolor,
676 larch descollat, dan no fa en cas fira;
677 viu jo semblant a l'ombra tan estranya
678 dar tal rapos per alleugar sa pensa.

679 Ab suau gest parla sens altra manya:
680 «Los meus costums, cremant del foch de Fedra,
681 portaren mi a la mort ans que·l dan.
682 Dir no volgui, ans calli com a pedra,
683 sino, vengut lo gentil sentiment,
684 del fisich meu del tot jo ja moria.
685 En mi ell feu un tal esperiment.
686 Vi·l jorn venir, aspre com s'a de veure,
687 essent malalt per l'espirit debatre.
688 Ultra cascun mon dan hagui a creure.
689 Essent d'amor e callant jo penave,
690 de que, vengut al Rey S[e]le[uc]o dir,
691 ver ell troba ço que·l fisich posave.
692 Roma yo fuy al dret nom d'Antiotxa;
693 a mi fon dat, e tant servi, amor
694 que dir no·s pot james li fes reprotxa».
695 (Cipio, vent un tan doloros acte,
696 dellibera esser començador.
697 L'espirit meu retorna per tal pacte.)
698 Quanta virtut cascu per si mostraven!
699 Per un gran temps honor luyta 'b amor;
700 flames d'amor la pietat sobraven.
701 En aquest temps que l'ombra nos parlave,
702 les altres viu quasi esser passades;
703 una fon prop qui molt me contentave.
704 Al demanar la pensa fon cuytada;
705 no·m pogui 'star en dir li «per qual fi
706 era d'amor tant greument turmentada».
707 Ab sospirs tals que lagremes portaren
708 comense dir: «O Fortuna! que vols?
709 Don'a sentir aquells dans qui[·m] mataren.
710 Filla jo fuy dAsdrubal, e esposa
711 de Ciphas, de Numidia gran rey;
712 mort dels Romans, a mi no resta cosa.
713 Lo gran tumult intrant de les gents d'armes
714 en lo palau Massimissa prengue,
715 complint en mi noces entre les armes.
716 Pensant haver ramey aconseguit
717 als devots prechs que per mi fets li eren,
718 dolor vence lo nostre gran delit.
719 Cipio vench, e blasmant lo del acte
720 per haver pres la serva dels Romans,
721 trist li covench de tenir me lo pacte.
722 Morir volgui ans que no restar viva
723 an lo poder, soperbios arbitre,
724 dels vils Romans de qui jo fuy cativa.
725 Per esser tu aquella dessendença,
726 mon nom jo call, e «si mes jo podia».
727 Girant me jo, trist, las, a Conaxença,
728 de pietat vengut, digui plorant:
729 «Aquesta es la nobla Soffonisba.
730 Ha gran raho de fer aquest trist plant.
731 Dins en un jorn li viu gran senyoria,
732 cativ' apres, e reyna dins un temps;
733 morta del tot finalment, ho·m paria».
734 Les ombres grans de nos se depertiren,
735 e resta[m] sols; mes del ver desigos,
736 cuytat, de mi tals paraules exiren:
737 «Qual raho, vol, o qual poder sobraren
738 los nostres ulls, clarament no comprenguen

739 l’abit d’aquests qui ’b nosaltres perlaren?».
740 «Tot cors huma, tant la carn los ansegua»,
741 respos a mi, «que·l devot cel ignoren.
742 Mundana lum divina los denegua.
743 Aquests d’amor a dreta forma corren».

744 Per la verdor d’una gran prederia
745 mes dins lo clos la vista Conaxença,
746 mon [e]spirit apres qui la seguia.
747 Entrats que fom, d’un alt jo viu descendre
748 quatr’omens bells, los tres d’una semença;
749 lo quart parech Patrarcha ’n son entendre.
750 Quant foren prop, justats se returaren
751 ab orde gran, e lexant fellonia,
752 d’amor ensemps entre si disputaren
753 qual mils d’amor los secrets conexia,
754 e per amor senti mundana fama,
755 e de tots cells escrit qual mils havia.
756 Estranys dictats e poesies belles
757 los bons amants cascu d’ells no dubtave
758 dir ne comptar d’amor grans maravelles.
759 Lurs rahons grans viu esser infinides;
760 mes a la fi jo viu que·l de Florença
761 França vence per diverses pertides.
762 D’un bon desig qui d’amor fon estable
763 prova d’ells tots no ferm lur pensament.
764 Pena d’amor fer no·l poch veriable.
765 La guia·m dix: «Retorna ço que pensas.
766 Veus lo segon delit que aquells senten.
767 Tots han a mal fer en amor offensas».
768 Com arbre gran qui te longua radice
769 en terra baix, viu dins lo foch d’amor
770 lo sabent Dant con sua Beatrice.
771 So que·n senti lo parlar demostrave;
772 a ’Mor plague tot lo que n’escrivi.
773 Vert xipellet d’amor veig que portave.
774 Com per lo giny del exercit de cassa
775 los servos braus passen per via certa,
776 e qui·ls vol mort per lo fill los acassa;
777 axi viu jo per una selv’escura
778 gran gent venir, arreglats a parella,
779 vençuts d’amor; conegui lur figura,
780 ab cants e lays de piedosa planta
781 mostrant amor esser lur amat temple.
782 Dins no gran temps finaren lur complanta.
783 Per los affanys que Amor influhia
784 de novell dan e pena molt sentibla,
785 secrets innots cascu d’amor sentia.
786 Tant per lo plant com per lur cara trista
787 essent incert jo de llur gran congoxa,
788 vers mi gira Conaxença la vista,
789 dient per cert: «Ton pensar es desliure.
790 Aquests son cells qui feren la venjança
791 de Liessa, quant Troyol la va’uciure.
792 Ardolies, vent Liessa finida,
793 volch ser humil ans que pendre venjança
794 del pare seu; de mort fina la vida.
795 Donchs si aquests daren tot lur entendre
796 liberalment al voler de Cupido,
797 flames d’amor poden en delit pendre».

798 Perlant axi fonch pres d’una gran porta,
799 hond viu escrit al pus alt de son cercle
800 paraules tals, sens jo fer li estorta:
801 «Dins mi estan en delit perdurable
802 Ardolies, Yrena, e Liessa,
803 Elisandre, Luqui molt delitable,
804 ab les quatre desenas de donzelles.
805 Jo son lo clos monastir de Yrena.
806 Ves te·n qui·m ligs sercant tals maravelles.
807 Sols per virtut se pren aquesta via;
808 los [e]spirits qui son en via ’terna
809 ab pau e be dins mi fan companyia.
810 Pochs son aquells qui meresquen m’i veure;
811 en los secrets son la joyosa guarda,
812 en los perills lo voler d’Amor seure».
813 L’enteniment qui molts delits prenia
814 senti gran plant devers la destra part;
815 novell desig lo tira ’quella via.
816 Quant prop jo fuy senti una gran gent;
817 seguint lo plant per lo mig jo entri,
818 e quant fuy dins, ell feu dolç callament.
819 Mirant jo viu, ab cara desdenyosa,
820 desconaxent, Pamphilo qui callave,
821 trist, abatut, ab la cara plorosa,
822 e devant ell, ab dolor sospirant,
823 Fiameta qui del plant se lexave.
824 Apres gira·s vers mi, dient plorant:
825 «O tu qui est de semblant vestidura,
826 segons los meus ulls plorosos demostren,
827 vense·t dolor a planyer ma tristura?
828 Quala fon may tant a ’mar desamada,
829 ne complaent sens caus’a desconexer?
830 De mi·s pot dir “la trista fortunada”,
831 per jo mostrar los plants de ma fortuna.
832 Al mon les gents qui mos dictats ligien
833 blasmen tots cells qui n’amen mes de una.
834 Trista de mi! pus me offen la fama
835 qu’es en lo mon apres la dolor mia.
836 Argument es quant negun trist desama».
837 Jo respongui: «O nobla Fiameta!
838 lo teu gran dol a planyer m’a vençut;
839 sobres dolor la pensa m’a constreta.
840 Manes a mi que jo per tu offena,
841 qui so vestit de semblant vestidura?
842 Vent l’esser teu, se dobl’en mi gran pena.
843 Sol de tu mir novelF amor tant ferma
844 que, aturant de legir tes paraules,
845 trob que ’n lo mon ta dolor no ha terma.
846 Per aquells deus qui algun temps mostraren
847 haver en grat tos amorosos actes,
848 prenguen confort tos delits, pus culparen».
849 Molts altres plants dolents pogui hoyr.
850 Per ço com part dels fets yo ignorave,
851 Actes suaus jo no poria dir.
852 Mes l’espirit, qui desige saber
853 so que no sab ne veu, desige veure
854 perque ’n delit tals plants fretura ser.
855 Car tot delit contra turment te liga,
856 e sol que veig gloria se ’nomena;
857 qui sent delit no deu sentir fatiga.

858 E si com sells qui terra volen veure,
859 muntant en l'alt de llur fusta latina
860 perque de 'lli veritat poden creure;
861 na pres a mi que viu tant en lentendre:
862 d'alt jo mirant ço que·l voler dubtave,
863 digui per mils los fets d'amor compendre:
864 «Qui força dol la hon delit atura,
865 Conaxença, tant cruel com jo sent?
866 Car dos contrasts ensemps guasten mesura».
867 Ella·m respos: «Segons lo teu concepte
868 jo parlare, que si l'escusar fos
869 licit a mi, callare tal effecte.
870 Tu sies cert, part d'amor es ventura,
871 car son delit neix de dos pensaments
872 conforms en hu; e dir pus no fretura.
873 Natura vol e ab gran força 'streny
874 que quescun hom deman sa bell'aymia
875 fet'a son grat, fornida de bon seny.
876 Similitud ab dessemblant persona
877 dona delit de formar companyia,
878 e dura molt si ab virtut ressona.
879 Axi mateix natura vol les dones
880 esser pus fort en amar inclinades,
881 tal que 'b virtut hagen custumes bones.
882 E no es res tenint anima viva
883 que no desig semblant de sa natura;
884 car soledat tota cosa l'esquiva.

885 Los qui d'aço se tenen per contents,
886 serven leyal los drets de bon'amor;
887 virtut e seny los fa viure contents.
888 Aquests aytals dins lo jardi passegen,
889 cantant, dançant, oblidant pensament,
890 estant ben richs pusque mes no cobegen.
891 Algunes son deffaltes en natura,
892 e vergonyant de publicar al abte,
893 prenen tot ço que·ls dona lur ventura.
894 Mes la gentil, d'angel participant,
895 clar espirit e forma molt alegre,
896 perque l'om pech vol tenir per amant?
897 Tot ignorant ab si lo dan aporta
898 volent fartar lo corrupt'apetit;
899 seri'abans lur vil natura morta.
900 Lexant amor de part intellectiva,
901 prenen desigs de apetits brutals;
902 de tal amor fan lur pensa cativa.
903 L'ome sentit de luny veu los delits,
904 si be la carn lo fat desig cobege.
905 Lur discret seny tempre los apetits.
906 Tot desig d'om pren terme facilment,
907 E d'elles no; ans tostemps muntiplique
908 per ço com han apetit no content.
909 Per ço james amor en don'atura.
910 Lur amor es apetit natural,
911 e sens la fi del hom james no cura.
912 Sicom als bons es gran ajust de be
913 veure dels mals lur pena eternal,
914 aquests d'amor cascu lur degut te.
915 Entre los mals amor molt poch hi dura,
916 car lur amor es sol comprar e vendre

917 complits desigs, d’amor no han pus cura.
918 Mes los leyals, ahon que d’amor hagen,
919 complid’amor desigen conservar;
920 los bens d’amor observen hon que vagen.
921 Pena mortal perseguira aquelles
922 qui, variant lur apetit difforma,
923 van cambiant, ab molt grans meravelles,
924 enamorats, oblidant los absents;
925 e desigant que Venus lexas Xipre,
926 acullen la en casa ’b los presents.
927 Tots aquests tals prenen un trist deport;
928 En lurs trists pits amor fort poch atura.
929 No es algu, part de be no report.
930 A ’lguns lurs fets e vida depravada
931 cremen lur cor e roseguen lur pensa;
932 fuig los amor com a gent reprovada.
933 A ’Mor li plau, com veus segurament,
934 que·ls bons e·ls mals hic sien acullits
935 qui d’amor han hagut lur compliment.
936 Per ço que·ls bons, trobant se premiats,
937 penant los mals, senten major delit,
938 los altres tots de be son admirats.
939 Tot gran delit es fet pus [desigos]
940 quant es posat cerca d’un gran turment;
941 l’altre confus, resta pus delitos.
942 Tota dolor es sol la differença
943 del mal o be en los actes d’amor».
944 [Ella] callant, torni a ’mor la pensa,
945 e respongui, com un cansat qui·s posa:
946 «Donzella, cert a mi par que·l diable
947 e vosaltres tots siau una cosa».
948 Ab tant passi ab gran enuig e ’fany
949 per la gran gent que ’n multitud estave
950 com mils pogui, car trobave m’[e]strany,
951 vent fets d’amor que·l dir callar forçava.
952 Passat jo viu Guillem de Capestany,
953 Viana ’b ell e Paris lo segon,
954 Isold’apres ab lo noble Tristany,
955 tots arreglats ab forma de cos alt,
956 cascu cantant per diverç’alagria
957 ab delit gran, sens enuig e desalt.
958 Vent lur delit comensi dir en mi:
959 «Quant bell delit e quant bell pensament!
960 Porten aquells tant delitabla fi!».
961 Jo piedos, cuytat, los fuy mirar,
962 e d’ells apres viu ab trista semblança
963 ser Capestany lo primer en cantar:

964 «Fortuna no·m fara pensar,
965 res contra ma bell’aymia;
966 abans la mort consentria»

967 Sicom Orfeu, qui·ls flums amansar fya
968 per lo dolç so de la rota sonant:
969 axi·ns covench estar part aquell dia
970 per son dolç cant, qui l’espirit movia
971 fer de sos ulls piedosa complanta.
972 E dins un temps amor ficta sentia.
973 Continuant lur piedosa festa,
974 Viana fonch ab dolç cantar no tarda,

975 com de amor tengues voluntat presta.
976 E com l'enginy qui segueix armonia,
977 ab pensament e armonia trista
978 son gest d'amor, cantant axi dehia:

979 «En cantant jo no poria,
980 tant m'i turment e suspir.
981 E pusque tench de morir,
982 tot delit de mes seria».

983 Paris, sentint ço que Viana deya,
984 mostra enuig de sa trista canço,
985 xicom aquell qui s'amor conexia.
986 Apres gira son gest e continent
987 ab discret seny e curial semblant,
988 e mes se dir, cantant fort bellament:

989 «No·s desconfort nul pensament,
990 per dolor que d'amar senta;
991 si amant amor s'absenta,
992 aant torna prestament».

993 Si fos despert, com estave durment,
994 [e]·l voler fos de lla raho desliure,
995 no·m for'espant a mi tal accident.
996 Semblant jo fuy a la Fortun'adversa,
997 que res volent no pot ni li contrasta.
998 Planch mon jovent que 'b tal dolor s'esmersa.
999 Sicom lo peix qui 'n la mar es nadant,
1000 Cercant cascu son natural desig,
1001 moure viu jo d'Isolda son semblant,
1002 ab gest reyal de dona 'namorada,
1003 sospirant molt lo gran temps que falli,
1004 axi cantant, trista desconsolada:

1005 «Ay, trista, desventurada!
1006 Be tench pena e dolor,
1007 pus no veig qui per amor
1008 m'a del tot desemparada».

1009 Sicom Venus quant troba, la cuytada,
1010 Cupido pres, son fill, dins en l'Infern,
1011 gracia·ls fon per les dones liurada,
1012 car suplica les totes humilment,
1013 les que per foch d'amor en Infern eren,
1014 volguessen dar al seu fill viament:
1015 per humiltat la ira es mançada,
1016 e los inflats coratges derrocats;
1017 axi Tristany humil l'ague mirada.
1018 E com aquell qui ve novellament
1019 esta repres lo seu esguard e pensa,
1020 respos ab veu d'amoros continent:

1021 «James mon entendiment,
1022 falli, madam', a vos servir;
1023 siau serta, fins a morir
1024 vos amara mon pensament».

1025 L'estel del jorn prenia 'clipsament
1026 e los desigs naturals me cuytaven,

perque covench d’ells fer depertiment.
Regraciant per cascu d’ells passe
en un portal d’enlassats gessemins.
Passat dins ells del tot jo m’alagre,
Car viu amants diversament vestits
pres d’un cubert de terongers molt bells,
jugant ab l’arch ab infinits delits,
Altres correr, voltejar e saltar,
alguns legints istories e libres,
altres escachs e taules e luytar,
altres dançant baxes dançes novelles,
ab grans uquets fent [e]stranyes guiscardes,
altres d’amor recitar maravelles.
Apart de tot viu Macies legia
tot sospirant, perque digui: «Mestressa,
molt volenters parlar ab ell volria».
«Quant serem prop, lavors tu molt lo pregue,
per fin’amor qui ’n tal delit lo mena,
te vulla dir ço que amant denegue».
Tot axi prest que jo fuy cerca d’ell,
mogui la veu, dient: «Gentil Macies,
vulles hoyr a mi per ser novell».
Alça los ulls, mudant gest e color,
com a fello; de legir se lexa;
ana se·n trist, dient ab fort tristor:

«Pues veho que mi dolor
por amar siempre recresse,
dire como quien padesse:
a pesar de ti, amor,
soy leyal tu servidor».

Sicom l’Odip, vençut per la dolor,
del batiment lo brau leho amança,
tant que del tot lo retrau de furor;
ne pres a mi, car mirant viu temprança
molt asprament Conexença reptar;
apres me dix en senyal d’amistança:
«Tot son enuig es sol de pensament
de que l’has tolt, e delit qu’ell havia.
Ell respondra a tu liberalment».
En acabant la canço de cantar
torna vers mi e dix tot humilment:
«A mi, senyor, que queres preguntar?».
Jo, vent en ell son gracios respondre,
prengui esforç del primer moviment;
a·l satisfer forçat me fon compondre:
«Ta gran dolor a mi gran turment dona
qui·m fa pensar en retraure·m d’amor,
sabent los fets que fama de tu sona.
Tu sol servist amor per lo contrari
tant leyalment com los altres amants
amen la fi per lo pler voluntari.
Donchs, sabent jo esser tu singular
sol de servir amor per sa semblança,
de semblant dol me vull maravellar».
E suspirant axi·m respos Macies:
«De mi gran mal io so el causador.
Con tant’amor non fineci’Ories.

1084 Quando amor digno me fizo ser,
1085 de su gran bien la fin ser conoscida,
1086 io non los he lo degudo faser,
1087 amor torno muy furiosa quexa;
1088 todo servir de mi quis'olvidar.
1089 E mi plaser que de leyer no·m lexa,
1090 por onde jo padesco atal vida.
1091 Doymas d'amor no tengo esperança
1092 por conoscer qu'es gloria complida».
1093 Sobres leyal d'amor be no alcança.

1094 Axi com cells qui entren en gran festa,
1095 volent passar a la principal gent
1096 rompen cami ab los brassos e testa:
1097 ne pres a mi pels amants qui estaven
1098 en cell a part d'amor delits prenent;
1099 molts d'aquells viu qui may se reposaven.
1100 Transpassant donchs en un prat verdegant,
1101 cavallers viu d'amors e ben ermats,
1102 molt forts e bells, per delit tornegant.
1103 Vestit de blanch sobre tots clarament
1104 Lançalot vench ab la banda vermella,
1105 que dels seus colps me pres [e]spantament,
1106 uns emperant e altres derrocava,
1107 altres ferint, que res no li·s tenia;
1108 del bell torneig lo millor se·n portave.
1109 La guia·m dix: «Retorne lo teu veure
1110 vers la gran part hon tanta gent se mostre».
1111 E hac n'i tants que dubti de no creure
1112 d'enamorats que·l ver no·s demostrave:
1113 tal multitud que·l dir alguna volta
1114 la veritat al creure redubtave.
1115 Tant los meus ulls guardaren ab effecte
1116 que descerni dins la lur gran esquadra
1117 alguns amants de vertadera secte,
1118 entre los quals volgue amor escriure
1119 Gliffet, Nexo, Panteo e Anteo;
1120 Galeot viu cerca Pau de Bellviure.
1121 Com lo mila que te la cassa 'n macha,
1122 axi viu jo Pariseo estar
1123 entre tots cells per amor d'Andromacha.
1124 Singulars fets cascu d'ells praticave,
1125 e paragueꞏm que y conegues Galvany,
1126 nebot del Rey Artus, que tant amave.
1127 Com los aucells com fugen a rapina,
1128 per ser a peu del torneig me parti,
1129 e tiri dret a la part mes vehina.
1130 E dins aquell Affrico viu sonave
1131 ab gran delit un clavisin molt fi;
1132 e lo so d'ell «Cuer ye sospir» semblave.
1133 Tant me plague lo so qu'Affrico fya
1134 que acostant viu Melsola prop d'ell,
1135 jova, gentil, si may vista l'avia.
1136 Delits d'Amor cascu d'ells be sentien,
1137 que jo mirant gloria n'alcançave
1138 que era d'ells qui perfeta l'avien.
1139 Sicom desig la fi desige veure,
1140 mirant amor novell desig crexia
1141 que si noꞏl ves meꞏn poguera descreure.
1142 Arribam, trist! en un bras de marina,

1143 e reguardant del pus alt d'una riba,
1144 ella fom cert d'Elespont ser vehina.
1145 De un castell qui Abido·s dehia
1146 vers nos vingue l'affortunat Leandro
1147 per un carrer ten lonch com hom vehia.
1148 Ans qu'ell plagas a nos, digui: «Poeta,
1149 com se pot fer passar nos Alespont,
1150 essent incerts de nos tenir naveta?»
1151 Ella respos: «ço qu'[a] Leandro basta
1152 basta per tots, car amor es com Febus,
1153 que tots compleix e ab ell res no·s guasta».
1154 Apres que junts e mesclats fom ensemps,
1155 Leandro moch la veu fort amorosa,
1156 dient: «Seguiu, e no dubteu lo temps».
1157 Pus de les mans cascuna te donada,
1158 començ'intrar, e 'Lespont li feu via,
1159 com fon l'amor d'Elies en l'entrada,
1160 en lo primer e pres de Conaxença.
1161 Axi passam la perillosa 'strada;
1162 jo fuy lo terç d'aquella gran tamença.
1163 Quant a la fi d'Elespont pres la via,
1164 nos vem exir del bell castell de Cesto
1165 ero gentil ab grans cants d'alagria.
1166 Devotament feu fer Leandro festa,
1167 regonexent a nos per gentilesa
1168 ab gest humil de inclinada testa.
1169 Jo qui derrer tingui la pensa lesa,
1170 «Dona, digui, relleve·m d'aquest dubte.
1171 Raho me fall; no bast a tal empresa.
1172 Jo veig que nos miram occularment
1173 Los lochs humils delitables de Ero
1174 qui son als ports de les mars d'Orient,
1175 on fon vengut gran Xerces, fill de Dari,
1176 per lo poder dels Grechs en aquell temps
1177 ab gran virtut, com los Flamenchs de Mari.
1178 Donchs qual poder pot transformar la forma
1179 dels lochs e flums e coses incentibles?
1180 No y bast'amor qui ab ells no's conforma».
1181 Ella·m respos: «Amor tant fort transporta
1182 los pensaments, que mostre·l que no es;
1183 de un amant en cors d'altre se·n porta».
1184 Mirant aquells me recorda dels lochs
1185 hon han viscut, e par tenir davant
1186 los seus desigs, com als infants los jochs.
1187 Ab tant los cants de 'uzells grans e musetes,
1188 rotes, nafils, acordants be, sentia,
1189 ab novells lays de cançons per ells fetes.
1190 Ab tals delits, semblant fest'amorosa,
1191 los dos amants dins Cesto se n'intraren,
1192 e nos restam ab pensa dolorosa.
1193 Novells delits los nostres ulls miraren.

1194 Devant nos fonch ab sa bella figura
1195 Amor, segons en l'entrar vist l'aviem,
1196 cubert vers mi ab blancha vestidura.
1197 Novells delits mos espirits sentien,
1198 tant que·ls passats en oblit jo meti,
1199 desigant mort si fallir no·m sabien.
1200 Aquell delit que sens finar no cansa
1201 e volta 'n pler los espirits qui·l moven,

me feu intrar hon dolor no s’atansa.
Passant vers ell trobam moltes donzelles
de pres amor jugant ab molts delits,
dones gentils, cantant a maravelles,
entre les quals Ginebr’estech dençant,
e ’Ddriana, Madea e Gismunda,
al mig tenint la Frencescha del Dant.
Perisana, Ma Complanta, Fortuna,
e La Ralla, França, Bruges, del salt
feren apres de totes dances una.
Com rossinyols cantant en la verdura,
Fedra jo viu e Blanxaflor estar,
Filocolo, e Guiscard sens rancura.
Benchint Deu, Amor e lur ventura,
causa per qui tant be los consentia;
«In excelsis» cantaven ab mesura.
Alsant los ulls jo viu quasi torrat
d’amor estar Riambau de Vaqueres,
e Beatriu, nobla de Montferrat.
En lur delit Amor se delitave,
tant que de cert mostrava Conaxença
esser aquests los mils qu’Amor amave.
Merevellat un dempnat espirit
altre pus fort del Infern pogues traure,
com se pot fer veure·ls en tal delit,
no se qual d’ells mes gloria sentia.
Be·m paragues esser pus glorios
qui pus leyal amor servit havia.
A l’altra part estech Joffre de Blaya,
molt delitos, e Comptessa de Tripol;
en ben amar algu d’ells no s’esmaya.
Lur bell delit era cosa molt digna,
tant que d’amor no·s lig qu’altre los semble;
veure·ls ensemps fon cosa molt insigna.
Flames ardents a la vista portaven,
e dins l’esguard pur passio estranya
los amadors ab grans sospirs mostraven.
Dins lo pregon del foch viu la figura
d’aquell Lorenç de Cuyna portogues,
cantant molt trist: «Duenyas porque tristura».
Sobre tots alt Jupiter jo viu seure,
lo foch d’amor sentint, amant a Leda;
Europa pres d’altres no pogui veure.
Tant contempli per discernir la forma
d’Amor, que viu, si Cupido no fos
peu, for’Arnau Daniel en la forma.
Feba ’parech ab estrany’alagria
dins los estrems del pus alt loch d’Amor;
Dampnes ab lor que en loch fosch paria.
Los lums, los fochs que de ’Mor jo mire
Tants son, tant bells los secrets que mostraven
que lo pensar al dir dubte rete.
Tornant los ulls d’on partits los havia,
jo viu lo Ray ab la nobla Leuseta.
La nit ensemps ab lo jorn aparia,
ab gran confort ajudant lur natura.
E viu Bernat del Ventadorn estar
apart mirant lur delit ab tristura.
Dos grans contrasts en amor conexia
donant turment e delit dins un terme;

1262 vent qu’era mort, Bernat conort sentia.
1263 Jo reguardant una tant gran viltat,
1264 viu esser ver lo qui sovint se lig,
1265 que ’n sutza carn no cab may leyaltat.
1266 Mort sens morir es al gentil entendre
1267 veure la fi d’un’amor tant corrupte;
1268 del recitar ne tem moltes offendre.
1269 E com aquells qui son promptes en dir
1270 tot lur voler mes en plorant que riure,
1271 axi Bernat dix ab agre suspir:
1272 «Los qui amen dona qu’es virtuosa
1273 planyen mon dan e sa desconaxença.
1274 Sol del pensar tench cara vergonyosa.
1275 Jo lagrimant de ma no trista faula,
1276 volti l’esguard en millor pensament;
1277 de tals viltats pus dir volgui paraula».
1278 E retornat devers Amor la pensa,
1279 genolls ficats, la un d’altre difforma,
1280 per gran honor e per nova temensa,
1281 e quant fom pres, teme la voluntat
1282 de mes passar, e lexant, Conexença
1283 al deu d’amor dix ab humilitat:

1284 «Justa, clement, devota pietat,
1285 Cupido, fill de Venus, deu d’amor,
1286 a tu present aquest bon servidor
1287 qui be amant perde sa libertat.
1288 Tant lo turment d’amor ab si aporta
1289 que sos desigs ingratitud ensegua;
1290 dins lo gran mar d’amor l’espirit nega,
1291 si donchs per tu Venere no·l conforta.
1292 Part de son mal es que no sentiria
1293 amor lo qui en dol viure faria,
1294 que lo qui vol leuger la pogues veure.
1295 Res de virtut d’ell no poguere creure;
1296 com es pus car, mostre mes senyoria».
1297 «Jo sent delit en tes faules novelles,
1298 tant qu’a mi plau tos dits ben acceptar
1299 e dels secrets d’amor ell contentar,
1300 si·s serve dret ab dones e donzelles.
1301 Donchs sie·ls dat pus be ab leyaltat
1302 tot lo que jo tench en ma potestat».
1303 Tant gran delit l’espirit hac trobat
1304 d’aquell parlar que d’Amor jo senti,
1305 muda·s del tot ço qu’estave torbat.
1306 Jatsia pler dolor en si retingue
1307 e ple son cor sobremunte delit,
1308 axi dolor dins mi se feu indigne.
1309 Jo trist hoynt lo que Amor digue,
1310 sens mes pensar, com natural senyor
1311 les mans besants humil regracie.
1312 Axi estant, lo deu Cupido pres
1313 del seu bell arch una segeta d’or,
1314 en la qual fon tot mon delit compres,
1315 e donant la a dama Conaxença:
1316 «Ves te n’ab ell, li dix, seguint son pler,
1317 e fir nels pits de la qui li·s deffença,
1318 e no·t lunys d’ells fins a tant que temps sia,
1319 fent los ensemps tals delits preticar
1320 que ’ci hon so per ells glorios sia».

1321 Liberalment li respos Conaxença:
1322 «Senyor e deu qui tots los altres sobres
1323 en ordonar lo mon e ta potença,
1324 Qui es tant foll que vulla contrestar
1325 a tos desigs, mesclats ab tant poder?
1326 Tu fas lo mon en lo que es estar.
1327 Perque d'aci partint io complire
1328 tos manaments, e ab molt gran esforç
1329 los pits ten frets d'amor inflamare,
1330 sol tu m'ajuts, car sens la força tua
1331 mon poder flach no bast'a res encendre
1332 la voluntat, la qual de tu es nuha».
1333 Com, pelegri de promesa forçat,
1334 tot son desig es en tornar d'on era:
1335 ne pres a mi, desigant ser tornat
1336 la d'on parti per comptar ma ventura,
1337 aconortant los turmentats d'amor,
1338 car tal me viu ple de dol e tristura.
1339 Forçat d'Amor son comiat prengui,
1340 com se pertany, e de tot lo restant.
1341 Nos caminam pel delitos jardi.
1342 Per altra part havia no pas sema,
1343 d'on vem secrets que, perlant sens vergonya
1344 com fals dient, la ombra del ver crema.
1345 Axi anant viu baix en un resses
1346 un cavaller molt bell fer un gran plant,
1347 plorant molt trist, que pietat me·n pres.
1348 Quant viu lo plant que feu tant doloros,
1349 de pietat volgui saber qui era.
1350 Jo m'acosti a ell tot piedos,
1351 Al qual digui: «O cavaller en pena,
1352 lo teu turment e nom me vulles dir,
1353 pus tal dolor Amor en tu ordena».
1354 Ell suspirant dix me liberalment:
1355 «Eneas so, que per desconexença
1356 de Dido so posat en tal turment.
1357 Amor qui es un conforme voler
1358 vol que los fets sien tostemps conformes.
1359 Fent mos desigs no presi son valer.
1360 Judici just pres d'un flum consenti
1361 usar vers mi per les ingrates flames
1362 d'amor, en part hon gloria senti».
1363 E reposant lo viu de mi lunyar.
1364 sens pus sentir res del que desigas,
1365 nos comensam nostre cami tirar.
1366 Fom en un bosch com de nit tenebrosa.
1367 pres d'una font jo viu la nobla Tisbe;
1368 de Piramus estava desigosa.
1369 L'espirit meu delitos le·n mirave.
1370 Ella tement un leho qu'i venia,
1371 fugent perde un mentell que portave.
1372 L'animal, junt a la fontan'a beure,
1373 ple d'altra sanch esquersa lo mantell,
1374 e parti se·n, que mes no·l pogui veure.
1375 Piramus trist, vençut cuytadament,
1376 voltant se las al sengonos senyal,
1377 conexent lo caygue d'espentament.
1378 En si pensant que Tisbe morta fos
1379 de algun brut animal retrobat,
1380 l'espasa pres e mata·s doloros.

1381 Mes retardant l’anima tribulada
1382 del cors pertir, ab veu molt piedosa
1383 Piramus dix en la mort desestrada:
1384 «O Tisbe, las! be m’offen la fortuna
1385 de jo morir sens no poder te veure;
1386 en amor veig dolor e no se t’una.
1387 La mort no es a mi pus enujosa
1388 quant que morint de ta figur’absent
1389 son, trist de mi, ay Tisbe dolorosa!».
1390 Tisbe hoynt lo trist plant que venia,
1391 per la gran lum de Feba reguardant,
1392 Laça conech Piramus que moria.
1393 Sobtosament l’abressa sospirant,
1394 e als trists crits Piramus moch la cella;
1395 Tisbe conech, estant en lo greu plant.
1396 En aquell punt lo vogi de la vida
1397 pres trista fi, d’on Tisbe dolorosa
1398 l’espasa pres; morint li·n feu seguida.
1399 Lagrimant jo lur piedos viatge, F
1400 lurs espirits transformats me semblaren
1401 per Venere, causa d’aquest dampnatge,
1402 en novell be e gloria no vista,
1403 tant que·m parech que los dos bons amants
1404 eren conort de tota pensa trista.
1405 Jo descuydat de amants veure mes,
1406 regordant viu estar a Palamone
1407 e, ab dos cents, Arcita, cavallers,
1408 Armes fahent, e Dido qui·ls mirave,
1409 rey, princeps, duchs, e dones infinides.
1410 Arcita cert lo millor se·n portave.
1411 Tots aquests fets per Emilia fahien;
1412 e si be fon Palamone vengut,
1413 Fonch vençador del preu que mes havien.
1414 Los deus a tots donaren lur degut.

1415 A crits estranys de novell’alegria
1416 tant grans e forts com, mirant lo vult sant,
1417 los Ongres bruts lansen aquell trist dia,
1418 fuy jo tornat, e ab torbada pensa
1419 entri d’espant en agre pensament,
1420 fins per les mans a mi pres Conexença.
1421 Cert fon a mi que dins los crits estaven
1422 dones d’estat e homens a gran flota
1423 qui en mon temps part del mon governaven.
1424 Mirant jo viu Cleopatr’amorosa,
1425 Semiramis, e Comptessa de Feba,
1426 e lo sant nom en amar piedosa.
1427 Viu sol apart l’ultim Compte de Luna,
1428 e·l Rey Theseu, qui[·l] lexar no poria;
1429 d’ells dos ensemps lur gloria fon una.
1430 Entre jovent hi viu persones velles
1431 contra raho sostenir joventut;
1432 estaven hi com nuvols entr’esteles.
1433 Pero breument la pensa redubtave
1434 ser cosos ferms, fictes o ver fentasmes.
1435 Lo raig del sol tal dubte clerejave.
1436 Sicom les flors dels arbres fa bell viure,
1437 e per lo tast de llur vista desmenten,
1438 Jo·ls trobi tals, e·s pot de llurs fets creure.
1439 Demostren tots uns tant nobles delits

1440 en qui james dura voluntat ferma.
1441 Voltaren se los meus trists espirits.
1442 Jo piedos a creure facilment
1443 digui: «Theseu, e com se pot sostendre
1444 vosaltres ser en tan bell estament?
1445 Deu fer amor sino justa compensa,
1446 e satisfer los qui leyal serveixen?
1447 ço que jo mir no cap be dins ma pensa.
1448 No eres tu Theseu lo desleyal?
1449 (Semiramis, qui de sa cobejança,
1450 Segons se lig, feu ley imperial.)
1451 E lo fugit a tu, Compt', e[s] semblant.
1452 Cascu per si rompe la fe promesa,
1453 Deu offenent e honor oblidant.
1454 Cleopatra, qui per son brutal vici
1455 volgue muntar al imperi roma.
1456 (De molt era Gilabert en l'offici.)
1457 E lo sant nom, qui de res no·ls ha 'nvega,
1458 de Sant Francesch pren devota figura;
1459 los divinals desi pas no bandeja.
1460 Ab blanch sinyell e forma magrentina
1461 sacerdotal sos apetits contenta;
1462 flames ardents d'amor se disciplina.
1463 Call me de tu, nobla Feba Comptessa,
1464 que poch parlar no pot qui de tu parle.
1465 Vicis d'amor t'an muntat ser deessa.
1466 Pus me n'espant com Feba freda sia,
1467 perque tos raigs escalfen mes que Febo;
1468 Venus de tu molt ne pert cade dia.
1469 Amor gentil de semblant se contenta F
1470 e vol la fi singular que·s seguescha,
1471 perque·ls majors delits amor[os] senta.
1472 Donchs si amor virtuos vol que sia
1473 tant quant en part de virtut pot encendre,
1474 contra d'aço deffensar qui us poria?
1475 Conform desig, e no amor s'apella
1476 aquell delit de qui Venus deessa
1477 en fets divins tal parlar se concella;
1478 mes per los fets singulars que se·n porta,
1479 los qui seguint aquests, amor lis dona;
1480 virtut del fer la gent al dir comporte.
1481 E com aço contra vosaltres vingue
1482 tant e tant fort que logich no u pot vencre,
1483 que forç'Amor, en gloria vos tingue?».
1484 Ja sos esguards mudaren lur semblança
1485 en lo parlar de mes agres paraules;
1486 Theseu respos sens alguna dubtança:
1487 «Tempre ton dir e no·ns faces pus veure
1488 So c'oblidat al riu Lectes haviem;
1489 lo que no sab ignorant no pot creure.
1490 Al temps que mort parti los [e]spirits,
1491 torna la carn al primer alament,
1492 los [e]spirits als eternals delits,
1493 segons merits de llur activa vida,
1494 uns en l'Infern, altres baix al Satan;
1495 d'aquests me trop, fent jo del cors pertida.
1496 Mes transformats per Venus en tal forma,
1497 passam lo riu Lectes, hon oblidam
1498 los vicis bruts per qui 'mor se difforma.
1499 Amor es just en dar merit semblant,

prenent les fins e principis ensemps,
qui foren tals que mort pren desigant».
E gira·s vers los altres glorios,
dient burlant ab alegres peraules:
«Pensave s'ell enamorat no fos?».
Quant jo senti lo que Theseu dehia,
e ficcions en amor recitave,
Volti los ulls, dient a la mi guia:
«A 'mor li·n pren com los qui 'n la mar pesquen,
prenent tot peix que dins lur filat vogi.
Crech lo que oig, pus tants amants hic tresquen».
Juri per Deu ni pel mal que senti
de ressemblax, si james torn la vida.
Ab tant mon gest d'ells jo trist departi.
Cogitant jo la passada novella,
pus altre fer en mi trist no podia,
a 'ço d'un plant volti la mia cella.
venir jo viu per una gran estrada
tumult de gent ab pensa dolorosa,
acompanyant un'anima jutjada;
suspirs tant trists ab plants tant dolorosos
que no·s de mort algu no suspiras,
tant eren trists e de dol piedosos.
Jo desigant ella saber qui era,
apart volti·m sobre Sanct[a] Sanctorum,
qui, ressembla[·m], Johan de Latran era.
Quant tots fom alt viu tal dol que portaven
que pax a mi lo mon finar degues;
ab turments tals pres mi ells tots passaven.
Mes en la fi jo viu l'anima trista
passar turments e dolor fort estranya.
Per gran tristor ignori jo sa vista,
perque parlant digui a Conexença:
«Quin espirit es lo qu'amor turmenta
tal qual jo veig, ne hon va tal offensa?».
Ella·m respos ab cara vergonyosa:
«Flor de Llir empra blasonant;
son propi nom femeni be·ll reposa».
Ella, vehent en vicis d'amor jaure,
volgue mostrar en virtuts d'amor seure
per los contrasts, los que desi viu traure.
Dins un moment de vista la perdem,
tant e tan fort cuytadament anaven.
Qual fonch la fi d'amor no la sabem.
Be viu gonyar qui d'amor se lunyaven.

Fina aci la Gloria d'Amor.

Ed. H. C. Heaton, The Gloria d'Amor of Fra Rocabertí, New York, Columbia University Press, 1916, pp. 49-98.

Espunzioni segnate dall'editore nel testo: 344 v(eh)ent; 676 ca(r)s; 961 piedo(r)s; 1141 ve(r)s; 1151 [a](l); 1350 piedo(r)s; 1416 tant(s); 1442 piedo(r)s.

Incipitario di Fra Hug de Rocabertí
Indice degli autori